

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/28/2023
Identifikačné číslo spisu: 1314208121
Dátum vydania rozhodnutia: 28.11.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:1314208121.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ A. L., nar. V., bytom I., 2/ A. L., rod. D., nar. V., bytom I., 3/ O. T., nar. V., bytom I., 4/ W. T., rod. E., nar. V., bytom I., všetkých zastúpených JUDr. Samuelom Baránikom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Podjavorinskej 7, proti žalovanému: U. O., nar. V., bytom I., zastúpenému spoločnosťou DEDÁK & Partners, s. r. o., Bratislava, Suché mýto 1, IČO: 50 735 764, o určenie vecného bremena, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B3-17C/33/2014 (predtým na bývalom Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 17C/33/2014), o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. apríla 2022 sp. zn. 15Co/229/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. apríla 2022 sp. zn. 15Co/229/2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 8. decembra 2016 č. k. 17C/33/2014-156, v znení doplniaceho rozsudku Okresného súdu Bratislava III zo 14. marca 2018 č. k. 17C/33/2014-250 rozhodol tak, že: I. na parcelách registra „C“ č. XXXXX/XXX - ostatné plochy vo výmere 4159 m², č. XXXXX/XXX - ostatné plochy vo výmere 181 m², č. XXXXX/XXX - ostatné plochy vo výmere 344 m², vedené na LV č. XXX pre okres S., Obec a katastrálne územie X., zriadil v rozsahu vyznačenom v geometrickom pláne č. 23/2016 (vyhotovený spoločnosťou ZEMEMER, s. r. o. a úradne overený Okresným úradom S., katastrálnym odborom, dňa 24. 02. 2016 pod č. 291/2016) vecné bremeno, ktorému zodpovedá právo prechodu peši a prejazdu motorovými vozidlami vlastníkov stavieb postavených na parcele registra „C“ č. XXXXX/XXX - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 16 m² a č. XXXXX/XXX - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 65 m²; II. žalobcom uložil povinnosť spoločne a nerozdielne uhradiť žalovanému sumu 1.005,68 eur ako primeranú náhradu za zriadenie vecného bremena, do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku; III. zamietol návrh žalovaného na prerušenie konania; IV. zamietol alternatívny petit, ktorým sa žalobcovia domáhali určenia, že na parcelách registra „C“ č. XXXXX/XXX - ostatné plochy vo výmere 4159 m², č. XXXXX/XXX - ostatné plochy vo výmere 181 m² a č. XXXXX/XXX - ostatné plochy vo výmere 344 m², vedených na LV č. XXX pre okres S., Obec a katastrálne územie X.,

vzniklo vydržaním vecné bremeno, ktorému zodpovedá právo prechodu peši a prejazdu motorovými vozidlami v prospech vlastníkov stavieb postavených na parcele registra „C“ č. XXXXX/XXX - zastavané plochy a nádvoría vo výmere 16 m² a č. XXXXX/XXX. - zastavané plochy a nádvoría vo výmere 65 m²; V. žalobcom priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

1.1. V dôvodoch rozhodnutia prvoinštančný súd konštatoval existenciu všetkých hmotnoprávných podmienok nevyhnutných k zriadeniu vecného bremena súdom. Uviedol, že napriek dlhodobým rokovaniam, aj počas konania pred súdom, k žiadnej dohode medzi stranami sporu nedošlo. Nehnutelnosť vo vlastníctve žalovaného je aj teraz využívaná ako prístupová komunikácia, rovnako ako predtým, preto ju využívať na iný účel ako prístupovú komunikáciu ani nie je možné. Žalobcovia nemajú inú možnosť dostať sa k svojim nehnuteľnostiam, ako to súd zistil aj ohliadkou na mieste samom, za účelom využitia tejto prístupovej komunikácie vo vlastníctve žalovaného, keď z druhej strany cesty pozdĺž všetkých dotknutých nehnuteľností sa nachádza jazero. Súd určil vecné bremeno, právo prechodu a prejazdu motorovým vozidlom v prospech žalobcov, v rozsahu určenom geometrickým plánom č. 23/2016, vyhotoviteľom ZEMEMER, s. r. o. a úradne overenom Okresným úradom S., katastrálnym odborom dňa 24. 02. 2016 pod č. 291/2016. Súd na základe znaleckého posudku Ing. Oldřicha Jarabicu č. 43/2016, stanovil všeobecnú hodnotu vecného bremena práva prechodu a prejazdu na p. č. XXXXX/XXX, XXXXX/XXX a XXXXX/XXX v katastrálnom území X., sumou 1.005,68 eur. Túto sumu určenú znaleckým posudkom súd zaviazal žalobcov spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanému ako primeranú náhradu za zriadenie vecného bremena. Súd o návrhu na prerušenie konania rozhodol spolu s rozhodnutím vo veci samej tak, že tento návrh zamietol, keď pre súd je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozsudku. Výroky IV. a V. boli súčasťou doplniaceho rozsudku.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 27. apríla 2022 sp. zn. 15Co/229/2018, rozsudok okresného súdu v znení doplniaceho rozsudku, vo výroku, ktorým súd vecné bremeno zriadil, vo výroku, ktorým súd uložil žalobcom 1/ až 4/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanému náhradu za zriadenie vecného bremena a vo výroku, ktorým súd zamietol návrh žalovaného na prerušenie konania, potvrdil. Vo výroku o trovách konania prvoinštančné rozhodnutie zmenil tak, že žalobcom 1/ až 4/ spoločne a nerozdielne priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Zároveň žalobcom 1/ až 4/ spoločne a nerozdielne priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil skutkový stav veci a vec aj správne právne posúdil, pričom v odôvodnení rozhodnutia odôvodnil všetky pre posúdenie veci podstatné skutočnosti. Preto rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil, a keďže sa s odôvodnením napadnutého rozhodnutia stotožnil, na tieto dôvody podľa § 387 ods. 2 CSP odkázal. Na potvrdenie správnosti záverov súdu prvej inštancie a k námietkam uvedeným v odvolaní žalovaného doplnil ďalšie dôvody. Odvolaciu námietku týkajúcu sa nevysporiadania so skutočnosťami prezentovanými na samotnej ohliadke, odvolací súd nepovažoval za dôvodnú. Pokiaľ šlo o túto názornú ukážku nebol ilustrovaný príchod viacerých áut, príležitostne potrebných. Predložený geometrický plán a znalecký posudok považoval odvolací súd za (v odvolacom konaní) neprípustné novoty.

2.2. K odvolacej námietke žalovaného, podľa ktorej k nepovolenej čiernej stavbe nie je možné zriadiť vecné bremeno uviedol, že o takýto prípad nejde v predmetnej veci. Žalobcovia tvrdili, odôvodnili a napokon preukázali, že stavby realizovali na základe stavebného povolenia, riadne ich dokončili. Kolaudačné rozhodnutie k nim doteraz nebolo vydané (len) z dôvodov na strane žalovaného pre jeho nesúhlas ako vlastníka prístupového pozemku.

2.3. Pokiaľ odvolateľ namietal výšku odplaty za zriadenie vecného bremena, keď mal za to, že neodzrkadľuje skutočnú hodnotu pozemkov v danej lokalite, žiadne dôkazy na preukázanie týchto tvrdení súdu nepredložil, súčasťou spisu neboli žiadne cenové ponuky záujemcov, či realitných kancelárií. Znalecký posudok č. 57/2017, ktorý mal potvrdzovať tvrdenia žalovaného o skutočnej hodnote pozemkov, žalovaný predložil ako nový dôkaz až v odvolacom konaní a na tento dôkaz odvolací súd prihliadať nemohol. Nič nebránilo žalovanému znalecký posudok predložiť v konaní pred súdom

prvej inštancie, namietat' žalobcami uvádzanú výšku odplaty za zriadenie vecného bremena konkrétnymi skutočnosťami a tieto odôvodniť. Súd prvej inštancie potom postupoval vecne a právne správne, keď vychádzal zo znaleckého posudku č. 43/2016 znalca Ing. Oldřicha Jarabícu, ktorý stanovil všeobecnú hodnotu odplaty za zriadenie vecného bremena.

2.4. Žalovaný v odvolaní vytýkal súdu prvej inštancie, že v rozsudku síce konštatoval, že podmienka spočívajúca v tom, že prístup k stavbe nemožno zabezpečiť, inak nie je splnená, ak vlastník príľahlého pozemku, ktorý má slúžiť ako cesta, ponúkol vlastníkovi stavby, že mu pozemok alebo jeho časť predá alebo mu zriadi vecné bremeno zmluvou, a to za cenu obvyklú, opomenul však uviesť, že dohoda nebola uzavretá z dôvodu nevhôle na strane žalobcov pristúpiť k nej, a preto žalobcovia nespĺnili podmienku, že prístup k stavbe nemohli zabezpečiť inak. Namietal, že žalobcovia mu neboli ochotní uhradiť cenu obvyklú, ktorú dôvodne požadoval za odpredaj časti pozemkov, a ktorú aj preukázal. Suma, ktorú žalovaný žiadal za odpredaj pozemkov, niekoľkonásobne prevyšovala hodnotu vecného bremena, ktorú určil znalec v znaleckom posudku. Pri uzavretí zmluvného vzťahu medzi dvomi subjektmi platí zmluvná sloboda, preto jedna zo zmluvných strán nemusí pristúpiť na návrh druhej zmluvnej strany, predovšetkým vtedy, ak oferta je neprimeraná alebo sa prieči dobrým mravom. Žalobcovia na takúto ponuku nepristúpili, nakoľko ako sami vo vyjadrení uviedli, túto považovali za neprimeranú a v rozpore s dobrými mravmi. Ani táto odvolacia námietka tak dôvodná nebola.

2.5. Pokiaľ žalovaný namietal, že súčasťou rozsudku nebol geometrický plán, súd uviedol, že to nie je dôvod na zrušenie rozsudku, strany sporu geometrický plán č. 23/2016 (vyhotovený spoločnosťou ZEMEMER, s. r. o., Bratislava, úradne overený Okresným úradom S., katastrálnym odborom dňa 24. 02. 2016 pod č. 291/2016) majú, fyzické pripojenie daného geometrického plánu k napadnutému rozsudku preto postačí pri jeho zaslaní Okresnému úradu S., katastrálny odbor, na vykonanie zápisu v katastri nehnuteľností. Správne bolo rozhodnuté aj o návrhu na prerušenie konania a súd prvej inštancie riadne, zrozumiteľne a v dostatočnom rozsahu uviedol vecné a aj právne úvahy, na základe ktorých rozhodol, a teda požiadavky uvedené v ustanovení § 220 CSP splnil. Výrok o náhrade trov konania je nepresný, nejasný, zvädza k rôznym výkladom, nevyplýva z neho, ako sa žalobcovia podieľajú na nároku na náhradu trov konania. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania zmenil.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie s návrhom, aby dovolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že žalobu zamietne, ak dovolanie vyhodnotí ako dôvodné a po vyriešení položených právnych otázok dospeje k názoru, že môže rozhodnúť vo veci aj sám. Zároveň alternatívne navrhol, aby dovolací súd rozsudok zrušil a spolu s ním aj rozsudok okresného súdu, v znení dopĺňujúceho rozsudku a vec vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď mal za to, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil. Podstatné otázky v zmysle dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP vymedzil v znení: (i) či je alebo nie je splnená podmienka, že prístup vlastníka k stavbe nemožno zabezpečiť inak, ak vlastník príľahlého pozemku, ktorý má slúžiť ako cesta, ponúkol vlastníkovi stavby, že mu pozemok alebo jeho časť predá alebo, že mu zriadi vecné bremeno cesty zmluvou, a to za obvyklú cenu a tiež to, že (ii) v prípade ak preukázateľne existuje ponuka vlastníka príľahlého pozemku na predaj tohto pozemku alebo jeho časti, z čoho má súd vychádzať pri rozhodovaní o splnení podmienok na zriadenie vecného bremena podľa § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka, vo vzťahu k ponúknutej cene za odpredaj pozemku alebo jeho časti, a či je súd oprávnený rozhodovať o jej primeranosti porovnaním s hodnotou vecného bremena, ktorú určil znalec v znaleckom posudku. Žalovaný má za to, že odpoveďou na prvú otázku je, že ak vlastník príľahlého pozemku, ktorý má slúžiť ako cesta, ponúkol vlastníkovi stavby, že mu pozemok alebo jeho časť predá alebo, že mu zriadi vecné bremeno cesty zmluvou, za cenu obvyklú, nie je splnená podmienka vyplývajúca z ustanovenia § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka, že prístup vlastníka k stavbe nemožno zabezpečiť inak. Druhá otázka podľa žalovaného má byť zodpovedaná tak, že cenou obvyklou za predaj pozemku alebo jeho časti pri rozhodovaní o splnení podmienok na zriadenie vecného bremena podľa § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka sa rozumie cena, za ktorú sa obdobné nehnuteľnosti v danej lokalite a čase

obvykle predávali. Súd nie je oprávnený posudzovať, či sa jednalo o cenu obvyklú porovnaním s hodnotou vecného bremena, ktorú určil znalec v znaleckom posudku, nakoľko táto žiadnym spôsobom neodzrkadľuje reálnu trhovú hodnotu tohto pozemku.

3.2. Ďalej žalovaný namieta prípustnosť podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP aj ďalších otázok, pričom podstatnou otázkou, ktorá v praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená, a od ktorej záviselo rozhodnutie súdu vo veci samej, bolo (i) či je možné zriadiť vecné bremeno podľa ustanovenia § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka k stavbe, vo vzťahu ku ktorej nedisponuje vlastník právoplatným stavebným povolením, a ktorá nemá vydané ani právoplatné kolaudačné rozhodnutie, ani povolenie na predčasné užívanie stavby, a teda ktorú neboli vlastníci oprávnení postaviť ani užívať, a (ii) či bez právoplatného stavebného povolenia, kolaudačného rozhodnutia, resp. povolenia na predčasné užívanie stavby je možné určiť existenciu stavby, hospodársku potrebu stavby, resp. spôsob a rozsah jej užívania za účelom zriadenia vecného bremena podľa ustanovenia § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka. Odpoveďou na túto otázku podľa žalovaného je, že ak súd v konaní nemá preukázanú existenciu stavby právoplatným stavebným povolením, prípadne kolaudačným rozhodnutím a táto stavba nie je evidovaná v katastri nehnuteľností, nie je možné zriadiť v prospech nej vecné bremeno podľa ustanovenia § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka. Okolnosť, že zriadenia práva cesty cez príľahlý pozemok sa domáha vlastník stavby, ktorý si nielenže nezaistil prístup k stavbe, ale ide navyše o stavbu nepovolenú (tzv. čiernu stavbu), t. j. stavbu, o ktorej povolenie vlastník podľa stavebného zákona nepožiadala alebo ju stavebnému úradu neohlásil, je zásadne dôvodom, pre ktorý súd vecné bremeno cesty zriadiť nemôže. Súd je povinný pritom vychádzať len z okolností, ktoré v konaní vyšli najavo, preukazujúcich existenciu stavby, ako zápis v katastri nehnuteľností, stavebné povolenie, prípadne kolaudačné rozhodnutie, na základe ktorých vie vyhodnotiť, či stavba je postavená v súlade so zákonom, hospodársku potrebu stavby, resp. spôsob a rozsah jej užívania.

3.3. Pokiaľ šlo o vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP dovolateľ uviedol, že v odôvodnení rozsudku sa mal odvolací súd vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup mal byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal, resp. na právne názory, z ktorých vychádzal. Odvolací súd však takýmto spôsobom nepostupoval. Dovolateľ opätovne tiež poukázal, že geometrický plán nie je súčasťou rozsudku.

4. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že dovolateľom formulované otázky nie sú pre rozhodnutie súdu vo veci samej vôbec rozhodujúce. Napadnuté rozhodnutie je vecne správne a náležité odôvodnené, a preto navrhli, aby dovolací súd dovolanie odmietol a žalobcom priznal plnú náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné i dôvodné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia expressis verbis vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

10. Dovolací súd v snahe autenticky porozumieť textu dovolania ako celku (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nález sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 9. júna 2020) sa zaoberal aj celkovým postupom odvolacieho súdu aj pokiaľ išlo o hodnotenie skutkových zistení, potrebu dokazovania, a preskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia, pričom zistil porušenie procesných pravidiel CSP v odvolacom konaní, ktoré by mohli mať za následok prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Dovolateľ namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné.

11. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v ustanovení § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

12. V preskúmvanej veci predmetom dovolacieho prieskumu bolo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu o potvrdení rozsudku vydaného súdom prvej inštancie.

13. Rozsudok musí obsahovať odôvodnenie preukázateľne vychádzajúce z objektívneho postupu súdu pri zisťovaní skutkového stavu pre rozhodnutie.

14. V rozsudku musí byť posúdený celý predmet konania v jeho komplexnosti, vo všetkých problematických otázkach, ktoré sú súdnym konaním otvorené. Súd je v konaní povinný dostatočne sa zaoberať argumentami, ktoré žalovaný nárok podporujú, aj s tými, ktoré ho spochybňujú. Aby rozsudok bol preskúmateľný a mohol byť dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v opravnom konaní, z hľadiska posúdenia jeho vecnej správnosti, súd sa v ňom musí vysporiadať so všetkými skutkovými a právnymi otázkami týkajúcimi sa predmetu konania a musí byť z neho zrejmé, na základe akých dôvodov o prejednávanej veci rozhodol, na základe akých skutočností a dôkazov a ako vec právne posúdil. Argumentácia súdu má byť koherentná a rozhodnutie konzistentné.

15. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľ opodstatnene namietal nedostatočné a nepreskúmateľné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia z dôvodu, že odvolací súd v rozpore s ustanovením § 220 ods. 2

CSP sa náležite nevysporiadal so všetkými okolnosťami prejednávanej veci. Išlo najmä o posúdenie otázky podstatnej pri aplikácii kľúčového ustanovenia § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka, a teda či možno alebo nemožno prístup vlastníka k stavbe zabezpečiť inak. Ako vyplýva z judikatúry (R 51/2022, príp. rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22C/1897/2004), táto podmienka prípustnosti nariadenia vecného bremena v zmysle označeného ustanovenia nie je splnená, ak žalovaný ponúkol žalobcovi prevod vlastníctva pozemku alebo zriadenie vecného bremena in rem.

16. Odvolací súd v súvislosti s predmetným ustanovením § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka uviedol „... suma, ktorú žalovaný žiadal za odpredaj pozemkov, niekoľkonásobne prevyšovala hodnotu vecného bremena, ktorú určil znalec v znaleckom posudku. Pri uzavretí zmluvného vzťahu medzi dvomi subjektmi platí zmluvná sloboda, preto jedna zo zmluvných strán nemusí pristúpiť na návrh druhej zmluvnej strany, predovšetkým vtedy, ak oferta je neprimeraná, alebo sa prieči dobrým mravom. Žalobcovia na takúto ponuku nepristúpili, nakoľko ako sami vo vyjadrení uviedli, túto považovali za neprimeranú a v rozpore s dobrými mravmi. Ani táto odvolacia námietka tak dôvodná nie je.“

16.1. V súvislosti s argumentáciou žalovaného v konaní a možné dôsledky, ktoré predmetné ustanovenie predpokladá, sa toto odôvodnenie javí ako nedostatočné. Súd prvej inštancie sa možnou aplikáciou predmetnej vety tohto ustanovenia zaoberal iba veľmi okrajovo, minimálne nebral do úvahy existujúcu súdnu prax. Pokiaľ ide o rozhodnutie odvolacieho súdu, dovolaciemu súdu sa javí, že záver ku ktorému došiel, a ktorý je citovaný v predchádzajúcom bode nie je dostatočne skutkovo podložený a súd sa nevysporiadal dostatočne s argumentáciou dovolateľa. Pokiaľ mal odvolací súd za to, že žalobcom nebola na predaj ponúknutá obvyklá (primeraná) cena, bolo potrebné vysporiadať sa s tým, na základe akých skutočností, resp. z akých skutkových záverov vyvodil tento záver. Zároveň mal odvolací súd ustanoviť, na základe akých kritérií (právnych) došiel k tomuto záveru. Pokiaľ poukazoval a porovnal cenu za vecné bremeno s cenou za predaj nehnuteľností, ide o dve odlišné skutočnosti a pre ustálenie právneho názoru, tak ako bol vyjadrený, nie je takéto porovnanie dostatočne výpovedné. Navyše, ako je aj v označenej judikatúre vysvetlené, zmluvná sloboda v tomto ohľade nie je absolútna, keďže v prípade primeranej ponuky, nie sú splnené podmienky na zriadenie vecného bremena podľa ustanovenia § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka. Zároveň je potrebné sa bližšie zaoberať aj tým, či mali žalobcovia naozaj dôvod odmietnuť ponuku žalovaného, aj s prihliadnutím na obsah a podmienky následného vzájomného užívania predmetnej cesty, ako im ju ponúkal žalovaný, či už by došlo k prevodu (časti) predmetnému pozemku, alebo k zmluvnému zriadeniu vecného práva (ak toto bolo ponúkané). Taktiež je potrebné pri posúdení veci vziať do úvahy, akým spôsobom žalovaný argumentoval predmetným ustanovením počas konania a ako svoju ochotu uzavrieť vzťah zmluvne, preukazoval. Inými slovami, je potrebné prihliadnuť nielen na výšku ceny ponúkanej žalobcom za prípadný predaj, ale aj na okolnosť, či právnymi úkonmi, uzavretie ktorých bolo zo strany žalobcu ponúkané, by vôbec bol naplnený účel, ktorým je prístup žalobcov k ich stavbám. Pokiaľ ide o výklad samotného ustanovenia § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka je po vyjasnení skutkových okolností predmetného nároku potrebné sa vysporiadať i s existujúcou judikatúrou najvyšších súdnych inštancií i prípadne výkladu, ktorý v predmetnej súvislosti zaujala právna veda. Napokon dovolací súd dopĺňa, že k rozsudku nebol pripojený geometrický plán, čo by samo osebe na zrušenie napadnutého rozhodnutia nepostačovalo, avšak v súvislosti s argumentáciou odvolacieho súdu uvedenú v bodoch 9.9. a 9.9.1. podotýka, že je možné rozhodnúť o pripojení geometrického plánu aj zmenou rozsudku súdu prvej inštancie, čo nebude mať vplyv na obsah meritórnej časti rozhodnutia.

17. Posúdenie veci krajským súdom sa tak neodrazilo v jasnom a zrozumiteľnom zodpovedaní všetkých právnych a skutkovo relevantných otázok. Skôr tu možno hovoriť o tom, že už súd prvej inštancie sa nedostatočne vysporiadal s otázkou, či možno prístup žalobcov k ich stavbám zabezpečiť inak. Uvedené nedostatky odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolací súd neodstránil, aj keď to podľa judikatúry najvyšších súdnych inštancií nie je vylúčené.

18. V zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi

skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

19. S ohľadom na vyššie uvedené dovolací súd dodáva, že dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP bol zistený, lebo náležitým neodôvodnením napadnutého rozhodnutia, došlo k porušeniu procesných práv strany v takej miere, že možno konštatovať porušenie práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru, v ktorom je implikované právo na súdnu ochranu, zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy.

20. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015). Vzhľadom k zisteným nedostatkom odôvodnenia sa aj naznačené právne otázky vymedzené žalovaným zdajú v tejto fáze ako predčasné.

21. Z uvedených dôvodov dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP).

22. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.